

Republika Srbija
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Sektor za vanredne situacije

Családi viselkedési útmutató rendkívüli helyzetekben

Meg tudja-e védeni magát és családját a
rendkívüli események következményeitől?

Kiadók:

Organization for Security and Co-operation in Europe
Mission to Serbia
Čakorska 1, 11000 Belgrade

Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
EBESZ Szerbiai Missziója
Čakorska 1, 11000 Beograd

Republika Srbija
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Sektor za vanredne situacije
Kneza Miloša 101, 11000 Beograd

Szerb Köztársaság
Belügyminisztérium
Rendkívüli Eseményekkel Megbízott Főosztály
Kneza Miloša 101, 11000 Beograd

Dizájn

comma | communications design

Nyomda

Original

Fordítás

EUROCONTRACT

Példányszám

2000

Megjegyzések

A jelen kiadvány kizárólag a szerzők által kifejtett álláspontokat ismerteti, és nem feltétlenül az EBESZ Misszió hivatalos álláspontját képviseli.

A kiadvány a Demokratizálási folyamat konszolidálása a Szerb Köztársaság biztonsági szektora területén című projekt keretében a Svéd Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Ügynökség pénzügyi támogatásával készült.

BEVEZETŐ

Az elmúlt 30 évben a világban megtöbbszöröződött mind a katasztrófák száma, mind pedig a társadalomra és a környezetre gyakorolt romboló hatásuk. Az elmúlt évek során az emberáldozatot követelő, szenvedést és anyagi károkat okozó számos katasztrófával szembesülő Szerb Köztársaság tapasztalatai is megerősítik a tényt, hogy a természeti csapások és műszaki-technológiai balesetek miatti rendkívüli állapotok egész települések, sőt régiók biztonságát és fennmaradását veszélyeztetik.

A katasztrófák következményei jelentős mértékben csökkenthetők, ha az emberek jól informáltak és ismerik a katasztrófa-megelőzési módszereket.

Ha ismeri a környezetét fenyegető lehetséges veszélyeket és kockázatokat, és tudja, hogy hogyan és hol szerezhet információkat, mit kell tennie a válságos pillanatokban, élete és családjának élete nagyobb biztonságban lesz. Ebben a rendszerben Ön a főszereplő – ismernie kell a veszélyeket, tudnia kell reagálni és együttműködni a mentőcsapatokkal. Ha a rendkívüli esemény bekövetkezik – leggyakrabban minden előrejelzés nélkül, váratlanul – családjával együtt különféle nehézségekkel fog szembesülni és a mentőcsapatok megérkezéséig saját magára lesz utalva. Nagyon fontos, hogy ismerje az ilyen helyzetekben szokványos eljárásokat és intézkedéseket.

A jelen útmutató rendeltetése, hogy Önnek és családjának segítsen és rámutasson, hogyan lehet legjobban reagálni, ha megtörténik a baleset.

Olvassa el figyelmesen – útmutatónk a veszélyekre figyelmeztet, de olyan válaszokat is ad és javaslatokat tesz, amelyek a katasztrófa bekövetkezésének pillanatában nagyon értékesek lehetnek.

A Belügyminisztérium Rendkívüli Eseményekkel Megbízott Főosztályának küldetése az emberéletek, a környezet, az anyagi javak, a kulturális és történelmi örökség megóvása, valamint az egész nemzet kockázatokkal szembeni megelőző képességének kialakítása, fenntartása és fejlesztése. A Rendkívüli Eseményekkel Megbízott Főosztály igyekszik reagálni a kihívásokra és enyhíteni a régióinkat sújtható különféle katasztrófák következményeit.

A különböző balesetek – tüzesetek, árvizek, földrengések, földcsuszamlások, vegyi balesetek – mindenütt, minden pillanatban, figyelmeztetés nélkül megtörténhetnek. A Főosztály prioritásának tartja, hogy ilyen helyzetekben idejében és profi módon tudjon reagálni. A tűzoltó-mentők felkészültek arra, hogy minden pillanatban a tőlük telhető legtöbbet tegyék a lakosság védelme és mentése érdekében.

Predrag Marić,

a Rendkívüli Eseményekkel
Megbízott Főosztály
osztályvezetője
Belügyminisztérium
Szerb Köztársaság

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető

Háztartási tüzesetek

Erdőtüzek

Árvizek

Vízi mentések és munka – folyók és tavak

Földcsuszamlások és -omlások

Földrengés

Műszaki-technológiai veszélyek

Nukleáris és radiológiai balesetek

Terrorizmus

Szélsőséges időjárási viszonyok

Nagy hőség – hőségviharok

Nagy hideg – hóviharak és fagyok

Viharok és villámcsapások

Fel nem robbant lőszer

Közlekedési balesetek

Elsősegélynyújtás

Zárószó

Hasznos telefonszámok

Háztartási tüzesetek

A tűz olyan tényleges veszély, amelyben anyagi javai elvesztésén túl életét vesztheti. Ne engedje meg, hogy ilyesmi bekövetkezzen, idejében gondoskodjon biztonságáról!

Ha tüzet vesz észre, hívja a 193-as számot!

HOGYAN AKADÁLYOZZUK MEG? NAGYON FONTOS BETARTANI AZ ALÁBBI SZABÁLYOKAT:

- Ne hagyja ellenőrizetlenül bekapcsolva a tűzhelyet!
- Ne cigarettázzon az ágyban!
- Rendszeresen ellenőrizze a villanyvezetékeket, fűtőtesteket és rendszereket!
- Tartsa távol a gyerekektől az öngyújtót és a gyufát!
- Ne használjon gázzal vagy nyílt lánggal működő fűtőtesteket (kandalló) a rosszul szellőztethető helyiségekben!

Megelőző intézkedések

- Távolítsa el a pincében, garázsban, padláson és hasonló helyeken felhalmozott gyúlékony tárgyakat: a régi folyóiratokat, festékes és oldószeres dobozokat, régi bútort és ruhaneműt stb.
- A tűzlépcsőket és a tűzkijáratot tartsa állandóan átjárhatón, hiszen leggyakrabban ez az egyetlen biztonságos út és mód élete és családja életének megóvására.
- Ellenőrizze tűzoltó felszerelését: a tűzoltó készülékeket, tömlőket, tűzcsapokat, tartsa őket karban, hogy mindig kifogástalan állapotban legyenek.
- Tanulja meg szabályosan kezelni (üzembe helyezni) a tűzoltó készüléket, és erre tanítsa meg családtagjait is, mert tűz esetén nem lesz idejük a készülékre ragasztott utasítást olvasni.
- Tanítsa meg gyermekeit, hogy tűz esetén a 193-as telefonszámon hívják a tűzoltó-mentő szolgálatot.
- Ha tüzet észlel vagy füstszagot érez lakásában vagy az épületben, hívja a tűzoltókat, soha se feltételezze, hogy ezt már valaki megtette.
- Soha ne dobjon ki az ablakon égő cigarettavéget, mert az általában a lakása alatti szobába vagy erkélyre esik és tüzet okozhat.

Utasítás, hogyan viselkedjünk tűz esetén

- Ha éjnek idején észlel tüzet, és nincs veszélyjelző riasztó berendezése, az ablakból vagy a folyosóról kiáltozzon: „Tűz, tűz!”, hogy álmukból felriassza családját és a szomszédságot.
- Hívja a 193-as számot, adja meg a tűz pontos helyszínére vonatkozó adatokat: cím, emelet és ajtószám.
- Ha a tűz lakásának csak egy helyiségét éri, csukja be a helyiség ajtaját és kapcsolja ki az áramot. Hívja a tűzoltókat, evakuálja a családtagokat, ha a tűz kisebb méretű, próbálja eloltani.
- Evakuálás esetén fontos, hogy a házbeliek egy helyiségbe jöjjenek össze, mert fennáll a veszély, hogy a gyermekek ijedtükben elbújnak. Amikor mindannyian együtt vannak, csak akkor induljanak a kijárat felé.
- Készüljenek fel a sűrű füstre és hőségre, ha van rá idejük, húzzanak fel vastag talpú cipőt, vegyenek fel kabátot, orruk és szájuk köré tekerjenek nedves rongyot vagy törölközőt.

- Semmiképpen se használják a felvonót, mert a tűzből mérgező gázokat tartalmazó sűrű füst szabadul fel, amely gyorsan szétterjed a felvonóházban és a fülkében és az ott tartózkodók biztos fulladását okozza.
- Ha nincsenek közvetlen tűzveszélynek kitéve, legjobb, ha a lakásban csukott ajtó mögött maradnak. Abban az esetben, ha a füst az ajtón keresztül kezd beszivárogni, rakjanak nedves rongyokat és törölközőket az ajtófélfa köré és az ajtó elé, megakadályozva ezzel a füstnek a lakásba hatolását. Ha a kinti levegő tiszta, menjenek az erkélyre, csukják be maguk mögött az ajtót és várják meg, míg a tűzoltók befejezik az oltást, ugyanis a lakásban vannak a legnagyobb biztonságban.

Jegyezze meg! Ne használjon vizet:

- a villanyvezetékeken és villamossági készülékeken keletkezett tűz oltására – mert áramütés veszélye fenyeget,
- benzin vagy olaj okozta tűz oltására, mert ezek az anyagok a víz felszínén úsznak és kiválthatják a tűz tovább terjedését.

Ne használjon vizet a villanyvezetékeken és a villamossági készülékeken keletkezett, sem benzin vagy olaj okozta tűz oltására.

Erdőtüzek

Ha tüzet észlel:

- azonnal hívja a 193-as telefonszámon a helyi tűzoltó egységet és érthető információkat adjon a saját és a tűz pontos helyéről,
- magyarázza meg, hogy milyen növény gyulladt meg,
- ha lehetősége van rá, magyarázza meg, milyen irányba terjed a tűz,
- ne tegye le a telefont, amíg minden szükséges információt el nem mondott.

Hívja a
193-as
telefonszámot!

A tűzkockázat csökkentése érdekében kívánatos, hogy:

- ne dobjon el égőcigaretta a szabadban,
- ne gyűjtsa fel a fűvet, az alacsony növényzetet és a szemetet a szabadban, lakott területen, de szántóföldön vagy erdő közelében sem,
- ne gyűjtsön tüzet grillezéshez a szabadban, erdő közelében, elszáradt fű és ágak mellett,
- kerülje a szabadban a tűzveszélyes munkák végzését,
- ne hagyjon szemetet az erdőben, mert fennáll az öngyulladás veszélye,
- kerülje nyílt láng használatát és tartsa be a dohányzási tilalmat az arató munkák idején,
- tartsa tiszteletben a fokozottan tűzveszélyes területek megközelítési tilalmát.

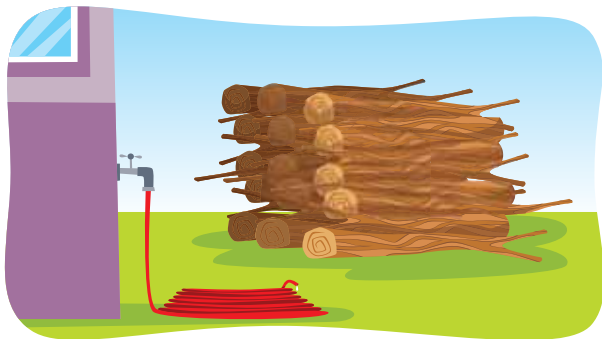
Tüzet előidézhetnek egyes természeti jelenségek, például villámcsapás (ez a leggyakoribb típus), de az ember is:

- véletlenül (túlhevült gépek miatt keletkezett rövidzárlat, munka közben kipattanó szikra),
- nem szándékos gyújtogatással (felelőtlen viselkedés kirándulóhelyeken és gyűlékony anyagok eldobása),
- gyújtogatással – ha az ember szándékosan okoz tüzet,
- mezőgazdasági tevékenységek végzése során (tarlóégetés, gyomnövény és egyéb növényi eredetű hulladék égetése, amit A tűzvédelmi törvény határozottan tilt). Sajnos, ezek a leggyakoribbak.

Az erdőtüzek a szabadban gyorsan terjedő tüzek és átterjednek az erdő részekre és más növényzetre – bozótira, alacsony növényzetre, fűre a szántóföldek közelében, lakatlan és nehezen megközelíthető területeken.

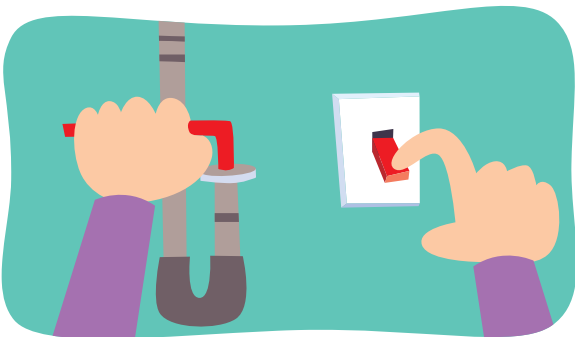
Egyes időjárási viszonyok – magas hőmérsékletek, erős szél és száraz idő -fokozzák a tűz fellobbanásának és terjedésének veszélyét.

Ha a háza erdőben, erdő közelében vagy erdőterület közelében van, igyekezzen megtenni az alábbiakat:

- a házát körülvevő 20 méteres sávban vágja ki az alacsony növényzetet, tisztítsa meg és hordja el a száraz fűvet, levelet, ágakat,
- tartsa rendben udvarát – hordja el a száraz levelet és ágakat, ne hagyja, hogy a faágak ráhajoljanak a házfalára, tetőjére és erkélyére,
- ne tartson a ház közelében gyúlékony anyagokat és üzemanyagot,
- szerezz be a megfelelő tűzoltó készülékeket és rendszeresen tartsa azokat karban,
- biztosítson működő vízcsapokat és a védendő terület lefedésére megfelelő hosszúságú víztömlőt, továbbá víztartályokat és áram nélkül működő szivattyút.

Ha a tűz a háza felé terjed:

- őrizze meg nyugalmát,
- a ház közelében található összes gyúlékony anyagot rakja át zárt és védett helyre, hogy megakadályozza a tűz továbbterjedését,
- zárjon el az épület közelében lévő minden gáz- vagy üzemanyag csapot,
- tegye lehetővé a tűzoltókocsi akadálymentes közlekedését,
- gyűjtse fel a villanyokat bent vagy kint, növelve ezzel a füstön való átláthatóságot, ha csökkent a látótávolság.

Ha a tűz a háza közelében ütött ki:

- ne hagyja el a házat, kivéve, ha nem egészen biztos abban, hogy biztonságban lesz. A nem gyúlékony anyagból épült lakóépületekben nagy a túlélési lehetőség.
- helyezze el a házban az egész családot és a házi kedvenceket,
- csukja be az összes ablakot és ajtót, a nyílásokat zárja el nedves rongyokkal,
- akassza le a függönyöket,
- helyezze a bútort a szoba közepére, távol az ablaktól,
- csukjon be minden ajtót a házban,
- tartalékoljon vizet,
- legyenek mindannyian egy helyen,
- legyen elemes lámpájuk áramszünet esetére.

Azt tanácsoljuk, hogy evakuációhoz csak végső esetben folyamodjanak, a tűzzel és füsttel nem veszélyeztetett irányban, az illetékes szolgálatok utasítása szerint.

A tűz eloltása után:

- menjen ki a házból és azonnal kezdje meg a megmaradt tüzek oltását és
- szervezzen ügyeletet, amíg az összes gócot el nem oltják, mert az épület közelében kisebb tüzek keletkezhetnek, vagy újra fellángolhatnak.

Az égő

cigaretta az

erdőtüzek

leggyakoribb

előidézője,

soha ne

dobjon ki

cigaretta

mozgó

járműből.

A cigaretta-

végeket a

természetben

mindig

oltsa el.

Árvizek

Utasítás, hogyan viselkedjünk árvíz esetén

- Kísérje figyelemmel a rádión, televízión és interneten közölt információkat!
- Tudnia kell, hogy áradat is előfordulhat. Ha ilyen veszély áll fenn, azonnal menjen a ház felsőbb szintjeire. Ne várjon erre vonatkozó utasításra!
- Tartsa magát távol a villanyvezetékektől!
- Kerülje a földcsuszamlás és -omlásveszélyes területeket!
- Ne akadályozza munkájukban a mentőcsapatokat!

Utasítás az árvizek megakadályozására a veszélyeztetett területeken

- Az árvízmentes időszakban legyen lelkiismeretes, ne dobjon hulladékot a folyók, patakok és csatornák medrébe!
- Ha a vízmederben vagy csatornában hulladékot vesz észre, jelentse az illetékes kommunális szolgálatnak!
- A városokban, ahol nagy esőzések idején fokozott a vízeláramlás, a víznyelőkbe ne dobjon hulladékot és ne fedje le őket!
- A lehetőségeknek megfelelően készítsen elő homokzsákokat, amelyekkel árvíz esetén a bejáratot és a ház összes ajtaját, elzárhatja a behatoló víz előtt!
- A nyári időszakban ne emeljen gátakat a vízfolyásokban vízgyűjtés céljából.

Az árvíz gyakori természeti csapás, lehet helyi jellegű, ha egy települést vagy kisebb közösségeket sújt, vagy nagy méretű, ha a folyók egész vízgyűjtő területét és több község területét éri.

Az árvíz kialakulásának ideje esetről esetre változó. A síkságon az árvizek lassan vonulnak le, néhány napig is eltarthat, ettől eltérően a hirtelen árhullámok gyorsan, néha látható előjelek nélkül alakulnak ki. Az effajta árvizek során üledékkel, kövekkel, ágakkal és hulladékkal teli veszélyes és romboló árhullám jön létre.

Abban az esetben is kialakul áradás, ha a folyók vízszintje annyira megemelkedik, hogy belvizeket idéz elő, vagy pedig átömlik a töltéseken, vagy a nagy nyomás következtében áttöri a töltést. Árvizet okozhat a nagy vízmennyiség érkezése miatti gátszakadás vagy gátömlés is, ami hirtelen árhullám okozta árvízhez hasonlít, de sokkal nagyobb, következménye katasztrofális méretű árvíz lehet.

Árvíz mindenütt bekövetkezhet. Sőt, veszélytelennek tűnő kicsiny patakok, folyócskák, vízelvezető csatornák vagy esővízcsatornák is előidézhettek nagy méretű árvizeket.

Utasítás, hogyan kell viselkedni, amikor az evakuáció elkerülhetetlen

- Szedjék össze az előkészített nélkülözhetetlen holmit, és a lehetőségekhez mérten szervezetten hagyják el otthonukat, hogy biztonságos helyre menjenek!
- Működjenek együtt a mentőcsapatokkal!
- Ha a gáttól a vízfolyás irányában laknak, érdeklődjék meg mi a veszélyjel, mennyi időre van szükségük, hogy eltávozzanak, és hol van a biztos határ a menekülésre, ha gátszakadás történne.
- Kísérjék figyelemmel a tömegtájékoztató eszközök helyzetjelentéseit és az esetleges árvízveszélyre való figyelmeztetéseket!

**Ha sikerül
ily módon
biztosítani
otthonát, ha
vízben áll,
ne nyúljon a
villamossági
berendezésekhez.**

Utasítás, hogyan kell viselkedni az árvíz levonultával

- biztosítsa otthonát,
- kapcsolja ki a főkapcsolót,
- kapcsoljon ki minden villamossági készüléket!

Utasítás, hogyan kell viselkedni az árvíz levonultával

- Hallgassák a hírekben közölt jelentéseket a vízellátásról, az ivóvíz fogyaszthatóságáról.
- Kerüljék a kiáradt vizet, mert üledékkel, olajjal, benzinnel vagy szennyvízzel keveredhet. A vízben áramfeszültség lehet a víz alatti vezetékektől.
- Kerüljék a mozgó vizet.
- Legyenek óvatosak olyan területen, amelyről a víz levonult, a kőutak megrongálódhattak és veszélyesek lehetnek.
- Otthonukba csak akkor térjenek vissza, amikor az illetékes szolgálatok azt biztonságosnak nyilvánították.
- Ne használják ellenőrzés nélkül a villamossági készülékeket.
- Tisztítsanak meg és fertőtlenítsenek minden felületet.
- Ne menjenek az árvízrel körülvett épületek közelébe.

Utasítás arra az esetre, ha el kellene hagynia otthonát

- Ne lépkedjen mozgó vízben. A 15 cm mélységű vízben lépkedve eleshet. A vízben való átkelésre, olyan helyet válasszon, ahol a víz áll. Bottal ellenőrizze a víz mélységét és a talaj szilárdságát.
- Ne vezesse gépkocsiját az előtött területeken. Abban az esetben, ha árvíz veszi körül, hagyja el a járművet és a lehetőségekhez mérten biztonságosan menjen magasabban fekvő helyre.
- Ne menjen át sem gyalog, sem gépkocsival árhullámon és patakon.
- Evakuálja a házi állatokat, ha erre nincs lehetősége, engedje őket szabadon.
- Legyen felkészülve arra, ha el kell hagynia otthonát – egy hátizsákba vagy táskába csomagolja be személyes iratait a legszükségesebb tárgyakkal (elemlámpa, síp, esőköpeny, meleg ruha, magas szárú cipő – lehetőség szerint gumicsizma, ivóvízes palack, tranzisztor és tartalék elemek, bot, zsinag és hasonló).

- Óvatosan lépjen be az épületbe, az esetleges rejtett megrongálódások miatt.
- Minél előbb állítsa helyre a emésztőgödöröket és egyéb szennyvízcsatorna-rendszereket – ha károsodtak, nagy egészségügyi kockázatot jelenthetnek.
- Tisztítson meg és fertőtlenítsen mindent, ami vizes lett. Az árvíz után visszamaradt iszap szennyvízmaradékot és vegyszereket tartalmazhat.
- Ha állattemeteket talál, értesítse az illetékes szolgálatot a 193-as és az 1985-ös telefonszámon.

Jegyezze

meg!

Az árvíz

levonulása

után is

fennáll a

veszély.

ÓVATOSAN!
VÉKONY JÉG

**Vízi mentések és vízi
munka** (folyók és tavak)

Mentés elmerülés vagy egyéb baleset esetében

A mentők a segítségre szoruló személyhez csónakon, hajóval vagy mentődeszkával érkeznek.

Ha segítségre van szüksége, kövesse a mentők utasításait, ne essen pánikba, hogy a mentők elszállíthassák a legközelebbi biztonságos helyre.

Ha a vízben lévő segítségre szorulóknak nem tud segíteni, próbáljon odadobni neki bármilyen tárgyat, amely fenntarthatja a vízen, és jegyezze meg a helyet, ahol van, hogy megmutathassa az odaérkező mentőknek.

A folyó vagy tó vizének felszínén képződött jégen való mozgás

Ha jégen mozog, tudnia kell, hogy a jég beszakadhat és a jég alá merülhet. Ilyen esetekben mindig védőfelszerelést, mobiltelefont és a nyakában sípot kellene magánál tartania.

Hajózás és vízen tartózkodás idején feltétlenül szükséges:

- a hajózáshoz szükséges megfelelő felszerelés,
- megfelelően megállapított útirány,
- éjjeli navigáláshoz megvilágítás alkalmazása,
- mentőöv használata,
- síp használata vagy segélykérés, ha a vízi jármű süllyedni kezdene.

Utasítás a hideg vízből kihúzott személyek elsősegélyben részesítésére

- Ha a személy mozgásképes, próbálja melegíteni. Öltöztesse át száraz ruhába és lábbelibe.
- Ha eszméletlen vagy mozgásképtelen, mellőzze a szükségtelen mozgatását. Ne öltöztesse át, várja meg a mentőket. Takarja be, hogy megakadályozza testének kihűlését.
- Megitathatja cukros meleg vízzel, de ne szeszes itallal. A masszírozás, a szeszes ital és a gyors felmelegítés előidézhetheti a testhőmérséklet veszélyes lecsökkenését

Utasítás a jég beszakadásának esetére

- Ne mozduljon!
- Azonnal hívjon segítséget vagy sípoljon!
- Próbáljon meg visszamenni kiinduló helyére.
- Kíséreljen meg a jég fölé emelkedni, guruljon rajta, négykézláb mászon vagy csússzon, amíg vastagabb rétegre nem jut.
- Kiszabadulása után melegedjen fel.
- Ha nem tud biztonságos jégrétegre jutni, jegyezze meg, hogy feltétlenül csökkenteni kell teste hőveszteségét.

Utasítás, ha másnak van szüksége segítségre

- Hívja a mentőket.
- Próbálja meg a jégen levő személyt kötéll, ág, bot, fadarab vagy egyéb tárgy segítségével kihúzni.
- Húzza a vízben lévő személyt a szilárd jégréteg felé, a néhány utolsó méteren mászon négykézláb vagy csússzon.

Földcsuszamlások és -omlások

Szerbia földcsuszamlásokkal és -omlásokkal veszélyeztetett térségben fekszik, területének 30%-a földcsuszamlás veszélyes. A károk csökkentése érdekében fontos ismereteket szerezni erről a szeizmológiai és a litoszférából eredő természeti csapásról.

A földcsuszamlás a föld, a kövek és egyéb hordalék mozgását jelenti. Gyorsan aktiválódik és fejlődik, amikor a víz nagy és bőséges esőzések, talajvizek, hóolvadás és a talaj nem megfelelő kiaknázásának következményeként felhalmozódik. Előfordulhat a talaj téves kezelésének

Ha földcsuszamlás és -omlás veszélyes területen él:

- figyeljen az egyes szokatlan zajokra, amelyek a földcsuszamlás vagy omlás előjelei lehetnek – fák repedése és hasonló;
- ha patak vagy csatorna közelében tartózkodik, a felgyorsult vagy lelassult vízáramlás vagy zavaros víz óvatosságra inti;
- fontolja meg a veszélyeztetett hely elhagyását, ha ezt biztonságosan megteheti;
- maradjon ébren és legyen óvatos – hallgassa a rádión és tévén közölt figyelmeztetéseket.

következményeként is, főként a hegyvidékeken, hegyszorosokban vagy part közelében.

Földcsuszamlás esetén, kő- és földtömeg zúdul le. A földcsuszamlások lehetnek kicsik és nagyok, lassúak vagy gyorsak, amelyek

- heves esőzés
- földrengés
- tűz
- hideg telek és fagyok
- az ember által megváltoztatott terep eróziója és
- belvizek következményeként aktiválódnak.

Ha földcsuszamlás-veszélyt észlel:

- értesítse az illetékes szolgálatot a 193-as és az 1985-ös telefonszámon,
- értesítse az e veszélynek kitett szomszédokat, és
- távolodjon el a földcsuszamlás övezetéből, mert ez a legjobb védelem.

Utasítások, mit kell tenni a földcsuszamlás után

- Tartsa magát távol a földcsuszamlásnak kitett övezetektől.
- Hallgassa a rádión és tévén közölt híreket, hogy folyamatosan figyelemmel kísérhesse a legújabb információkat.
- Figyeljen az árvizekre, amelyek a földcsuszamlás és -omlás után következhetnek be.
- Ellenőrizze, van-e sérült vagy betemetett személy a földcsuszamlás közelében.
- Segítsen a külön segítségre szoruló szomszédoknak – gyermekeknek, idős és a sajátos szükségleteket igényelő embereknek.
- Ellenőrizze van-e elszakadt villanyvezeték, megrongálódott közút vagy vasúti sín, és ezt jelentse a helyi hatóságoknak.
- Ellenőrizze és jelentse a ház alapjainak, kéményének vagy tetejének megrongálódását.
- A lehető legrövidebb időn belül ültessen újra fákat, mert az erózió a földtakaró elvesztését és újabb földcsuszamlásokat idézhet elő.

Nagy esőzés idején veszélyes járművet vezetni. Ha mégis vezet, legyen nagyon óvatos, ügyeljen a megrongálódott közutakra, a sárra, a lehullott kövekre vagy egyéb veszélyre.

Földrengés

Mit kell tenni földrengés esetén?

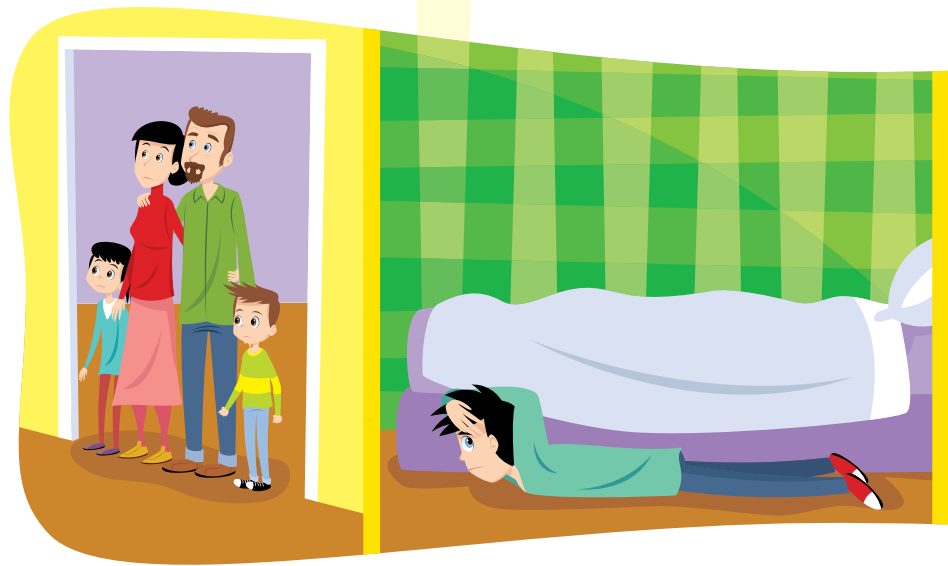

- **Őrizze meg nyugalmát, ne essen pánikba! Tudnia kell, hogy egyes rengések csak kezdetiek, hamarosan bekövetkezhet sokkal erősebb földrengés.**
- **Ne essen pánikba!**
- **Ne meneküljön!**
- **Úljön a padlóra, gömbölyödjön össze és védje a fejét.**

A földrengést vagy rengést a tektonikus lemezek elmozdulása, a földkéreg mozgása vagy lökés idézi elő. Ennek következménye a nagy energiámmennyiség felszabadulása következtében végbemenő talajmozgás. A rengés erőssége számos tényezőtől függ.

Az elterjedt hiedelem ellenére, mely szerint a földrengés ritka jelenség, igen gyakran fordul elő. Szerencsére, legtöbb gyenge erejű, és nem idéz elő károkat. A földrengés nem látható előre, de megtanulhatjuk, hogyan védekezzünk, ha mégis bekövetkezik.

A földrengés erőssége a talaj felszínén kifejtett romboló hatásában nyilvánul meg. Különböző fokozatokban fejezik ki, leggyakrabban a tizenkét fokozatú Mercalli-skála szerint. Ugyanakkor a földrengés magnitúdója a hipocentrumban, a földrengés gócpontjában felszabadult energia mennyiségének a mértékegysége. Richter-skálával fejezik ki, amely skálának nincs felső határa, mivel a mai napig nem jegyeztek fel 10-es erősségű földrengést, általában 9 egységben fejezik ki.

Utasítás földrengés idején zárt helyiségben tartózkodóknak

- **Keressen fedezéket a házában található biztonságos helyeken, mint: ajtófélfák, támaszfalak, asztal és szilárd bútordarabok alatti hely, és maradjon ott a rengés idején, vagy pedig takarja le arcát és fejét a kezével, és a helyiség belső falainak szögletében keressen menedéket.**
- **Ne tartózkodjon üvegfelület, ablak, külső falak, ajtó, bármi olyan közelében, ami leeshet (pl. csillár vagy polc).**
- **Ha ágyban fekszik, ereszkedjen le az ágy mellé és védje a fejét.**
- **Maradjon a házában, amíg a rengés meg nem szűnik és biztonságosan ki nem mehet (a tanulmányok szerint a legtöbb sérülés az épületből a rengés alatt való menekülés közben történik). Földszintes házból vagy az első emeletről kimehet a szabadba, de ügyeljen arra, hogy az épülettől biztonságos távolságban legyen.**
- **Mindaddig, amíg a rengés tart, kerülje a lépcsőházakat és felvonókat.**

- **Ne használja a felvonót.**
- **Ne lépjen ki az erkélyre vagy balkonra.**
- **Ne akasszon polcot az ágya fölé.**
- **Ha magas épület közelében vagy bent tartózkodik, távolodjon el az üvegfelülettől és a külső falaktól.**
- **Ha középület (iskola, vállalat, üzletközpont, rekreációs központ, üzlet) tartózkodik, őrizze meg nyugalmát, ne essen pánikba. Ne menjen a kijárat felé pánikban rohanó embertömegbe.**
- **Számítani kell arra, hogy áramszünet következhet be és bekapcsolják a riasztást (tűzvédelmi és egyéb).**
- **Mindig tartson magánál előkészített elemlámpát és tranzistoros rádiót tartalék elemmel.**
- **Azonnal kapcsolja ki az összes áram-, gáz- és vízforrást. Ha bármilyen hőforrást használt, kapcsolja ki a rengés megszűnését követően.**
- **Ha tűz ütne ki, próbálja eloltani és értesítse a helyi tűzoltó-mentő egységet.**
- **Ha szükséges és lehetősége van rá, csatlakozzon a romok alatt rekedt személyek felkutatásához és a segítségnyújtáshoz.**

Utasítás földrengés idején szabadban tartózkodóknak

- **Távolodjon el az utcai világítótestektől és villanyvezetékektől, valamint az épületektől, mert a legnagyobb veszély az épületek közelében, a kijáratoknál és a külső falak mellett fenyeget.**
- **Ha az utcán tartózkodik, ügyeljen az omlásveszélyes épületrészekre mint a kémények, tetőcserepek, törött ablaküveg és hasonló.**
- **Védje meg a fejét kézzel és táskával.**

Utasítás földrengés idején mozgó járműben tartózkodóknak

- **Álljon le, ha ezt a közlekedésbiztonság megengedi.**
- **Ne álljon le épületek, fák, felüljárók vagy villanyvezetékek közelében.**
- **Miután a rengések megszűnnek, óvatosan haladjon tovább. Kerülje a földrengésben esetleg megrongálódott közutakat, hidakat vagy sorompókat.**

Utasítás, ha romok alá kerülne

- Ne gyújtson gyufát.
- Ne mozogjon.
- Száját takarja le zsebkendővel vagy ronggyal.
- Kopogtassa a csöveket vagy a falat, hogy a mentők megtalálhassák. Ha van sípja, használja. Csak akkor kiáltson, ha más választása nincs. Kiáltás közben ugyanis veszélyes mennyiségű port szívhat be.
- Őrizze meg nyugalmát, és próbáljon meg tájékozódni.
- Ha anyag nehezedik a testére, próbálja meg lassan eltávolítani, de takarékoskodjon az erejével, őrizkedjen az éles tárgyaktól és további sérülésektől.

Utasítás az első földlökést követő viselkedésre

- Készüljön fel az utórengésekre. Ha a létesítmény megrongálódott, higgadtan hagyja el, az esetleges még erősebb földrengés veszélye miatt, pánik nélkül, az alábbi sorrendben: anyák gyermekeikkel, idősek, betegek, fogyatékkal élők és így tovább.
- Ha megrongálódott létesítményben tartózkodik és gázzagot érez, vagy elszakadt vezetékeket vesz észre, ne gyújtson gyertyát vagy gyufát tűz- és robbanásveszély miatt.
- Ellenőrizze, vannak-e sérültek.
- A súlyos sérülteket ne mozgassa.
- Tartsa be az illetékes szervek utasításait.
- A telefont csak sürgős esetben használja, hogy elkerülje a vonalak túlterhelését.
- Ne használjon gépkocsit, hogy ne akadályozza a mentőcsapatokat feladatuk ellátásában.
- Ne menjen be a házba, főképpen ha megrongálódott, ha gázzagot érez vagy károsodott vezetékeket vesz észre.

Megjegyzés: A Köztársasági Szeizmológiai Intézet nemzeti szintű intézmény, amely a földrengésekre vonatkozó pontos és ellenőrzött információkkal rendelkezik <http://www.seismo.gor.rs>

An illustration depicting a scene of environmental concern. In the background, a large factory with two tall, red, conical chimneys is shown against a dark, smoky sky. The factory building is red with grey accents. In the foreground, an elderly man with white hair and a beard, wearing a yellow and orange plaid shirt and dark pants, is walking with a cane. He is holding a green cloth with white polka dots over his mouth. To his right, a young boy with brown hair, wearing a green and yellow shirt and blue pants, is also walking and holding a blue cloth over his mouth. The overall scene suggests air pollution and its impact on people of different ages.

Műszaki-technológiai veszélyek

A műszaki-technológiai veszélyek váratlan és ellenőrizetlen eseményként történnek meghatározott veszélyes anyagokkal, tűz, robbanás, kiömlés, kipárolgás veszélyes anyagokkal működő eszközök kezelése vagy velük végzett tevékenységek ellátása közben, továbbá terrorcselekmények folytán.

Az alábbiak jellemzik:

- gyors egészségügyi tünetek megjelenése az embereknél (émelygés, hányás, feszültség, légzési zavarok, görcsök, szemgyulladás, bőrpír és kiütések, hólyagok) és az állatoknál (szokatlanul sok elpusztult vad- és háziállat, madár, hal és rovar);
- észlelhető jelek a környezetben (füst, láng, hangeffektus, színes üledék, hervadt levél, átható szagok);
- rövid ideig tart, illetve nukleáris vagy radiológiai balesetnél tartós;
- a védelmi intézkedések végrehajtásának és a következmények elhárításának összetettsége, különösen a nukleáris és radiológiai balesetek során.

A veszély megjelenésekor az alábbiakat kell megtenni:

- ha szabadban van, azonnal vagy mielőbb hagyja el a térséget – a baleset helyszínét;
- ha nem sérült meg, segítsen a sérülteken;
- ha lehetőség van, menjen zárt helyiségbe;
- csukjon be minden ajtót és ablakot és kapcsolja ki a légkondicionáló készülékeket és ventilátorokat;
- használjon kéznél levő eszközöket a légzőszervek védelmére (zsebkendő, ruhadarab vagy egyéb vízbe mártott anyag);
- ha a lakásában vagy házában tartózkodik, zárja le hermetikusan a helyiséget, amelyben tartózkodik (tömje be a nyílásokat és repedéseket ragszalaggal, plédokkal, takarókkal és egyéb alkalmas anyaggal);
- használja fel a háztartásban található alkalmas eszközöket (lélegeztetőket, jó beszívó képességű anyagból készült maszkokat, zsebkendőket, gézt, ruhadarabokat és hasonlókat), amelyeket használat előtt vízbe vagy szóda-bikarbóna oldatba kell áztatni;
- szeme megvédésére a munkavédelmi szemüveghez hasonlót használjon, zsebkendőket, ruhadarabokat és hasonlókat;
- ha evakuáció válik szükségessé, készítse elő esőkabátot, viharkabátot, műanyagból és vízhatlan anyagból készült ruhát, kesztyűt, csizmát vagy magas szárú cipőt.

Ha balesetben könnyebb sérüléseket szenved (mérgezés, égés vagy testi sérülés):

- mosson kezet,
- vegye ki a szemlencséit,
- vesse le kontaminált ruháit, lábbelijét, tegye őket műanyag táskába vagy kannába,
- zuhanyozzon le, többször szappanozza be magát és mossa le a szappant,
- készítsen 2%-os szóda-bikarbóna oldatot (1 tasak szóda-bikarbónát oldjon fel 1 liter vízben), ezzel mossa ki a szemét, száját és légzőszerveit, mindkét szemét öblítse ki orrtól kifelé haladva 15-15 percig, de ne nyomkodja,
- kérjen orvosi segítséget, ha alapos a gyanúja, hogy veszélyes anyagok hatásának volt kitéve,
- figyelmesen vizsgálja meg sebeit, égési sebeit,
- a sebre helyezzen tiszta gézt, a bőr megégett részét rögzítse, mintha eltört volna, hogy ne sérüljön tovább a szövet,
- a sérülteknek sürgősen pótolja víz- és só-veszteségét,
- ellenőrizze légzését,
- várja meg az orvosi segítséget, ha a mentőszolgálat akadályoztatva van, szervezze meg a sérültek egészségügyi intézménybe szállítását.

Ha járműben tartózkodik:

- őrizze meg nyugalmát,
- csukja be az ablakokat és tartsa őket csukva, kapcsolja ki a légkondicionálót és a szellőztető berendezést,
- keressen olyan épületet, amelyben menedéket találhat, óvatosan állítsa le a gépkocsiját, ha ez nem lehetséges, akkor maradjon benne,
- kapcsolja be a rádiót és kísérelje figyelemmel az illetékes szolgálatok utasításait.

Ha a baleset helyszínének közelében tartózkodik:

- őrizze meg nyugalmát, próbálja megvédeni magát, miután megfelelően megvédte magát, segítsen másoknak, de csak akkor, ha tudja annak módját,
- minél előbb hagyja el a baleset helyszínét,
- ne közeledjen a veszélyes vegyszerekkel szennyezett helyekhez és ne nyúljon hozzájuk,
- ne gyújtson rá,
- próbálja testét minél jobban befedni, és légzőszerveit megvédeni a veszélyes gáztól vagy portól, szájához és orrához tartson törölközőt vagy vászondarabot, lassan lélegezzen.

Őrizze meg nyugalmát, ne essen pánikba!

Kísérje figyelemmel az illetékes szolgálatok szerveinek a tömegtájékoztatási eszközök útján közölt utasításait és értesítéseit.

A veszély elmúltával tegye a következőket:

- **feltétlenül forduljon egészségügyi intézményhez vizsgálatra,**
- **ha kontaminálódott a helyiség, ahol tartózkodik, távolítsa el a port a ruhájáról és a tárgyokról jó beszívó képességű nedves ronggyal, az illetékes szolgálat utasítása szerint.**

Megjegyzés: Ügyeljen a keletkezett hulladék kezelését illetően (ruha, lábbeli, tisztító anyag és minden szennyeződésnek kitétt tárgy).

A további szennyeződés megakadályozása céljából, a hulladékot feltétlenül rakja műanyag zsákokba és rakja az illetékes szolgálat által kijelölt helyre.

NUKLEÁRIS ÉS RADIOLÓGIAI BALESETEK

A nukleáris és radiológiai balesetek az embereket, a környezetet és az anyagi javakat közvetlenül veszélyeztető rendkívüli események, amelyek védőintézkedések megtételét követelik meg.

A radiológiai balesetek történhetnek:

- ha a radioaktív források kikerülnek az ellenőrzés alól (kidobták, elvesztették, találták vagy ellopták őket),
- ha a lakosságot valamilyen okból sugárzás vagy szennyeződés éri,
- radioaktív anyagot hordozó műbolygó lezuhanása esetén,
- radioaktív anyagok szállítása alkalmával.

A nukleáris balesetek olyan incidensek, amelyek védelmi intézkedéseket követelnek meg a nukleáris láncreakcióban felszabadult energia, vagy pedig a láncreakció termékei miatt. Az effajta balesetek az alábbi nukleáris berendezéseken fordulhatnak elő:

- atomerőművek,
- kutató reaktorok és hajóreaktorok,
- a radioaktív anyagok tárolói és lerakódóhelyei,
- ipari létesítmények (pl. nukleáris üzemanyag gyártása).
- A nukleáris és radiológiai baleset veszélyének kihirdetésére illetékes szerv: a Szerb Ionizáló Sugárzás-védelmi és Nukleáris Biztonsági Ügynökség (<http://srbatom.gov.rs>).
- A veszélyeztetett övezetben élő lakosságot értesíteni kell a veszélyről és a védelmi intézkedésekről a központi és a helyi média útján, vagy egyéb alkalmas módon.

Értesülve a veszélyről az alábbiakat kell tenni:

- ha szabadban tartózkodik, menjen azonnal, gyorsan és pánikkeltés nélkül zárt helyre (házba, lakásba vagy óvóhelyre),
- ha hosszabb ideig tartózkodott a szabadban, mielőtt belépne a házba, lakásba vagy az óvóhelyre, vesse le a felső ruházatát és hagyja kint,
- zárt helyre érve azonnal mossa le csupasz testrészeit (kezét, arcát, nyakát, haját...),
- ha zárt helyen tartózkodik, csukja be az ablakot és az ajtót, kapcsolja ki a szellőztetést és maradjon bent,
- kapcsolja be a rádiót vagy a tévét, hogy értesüljön a baleset helyszínéről és jellegéről, a szükséges védelmi és mentőintézkedésekről,
- külön gondot viseljen a gyermekekről, a terhes nőkről, idős és rokkant emberekről, családtagjairól és szomszédjairól,
- tegye meg az illetékes szolgálatok és a tömegtájékoztató eszközök által kiadott védelmi és mentő

Megjegyzés: A zárt helyiségbe, házba, lakásba vagy óvóhelyre való mentési intézkedés végrehajtása 24 órán át tart, ezért ne essen pánikba és ne hagyja el a zárt helyiséget!

Az illetékes szolgálatok által vagy a tévében közölt utasításokra várva, tegye meg az alábbiakat:

- készítse elő eszközöket a helyiségek, ahol a család tartózkodik hermetikus lezárására (tömje be a nyílásokat és repedéseket ragasztóval, pléddel, takaróval és egyéb felhasználható anyagokkal),
- készítsen elő a légzőszervek védelmére alkalmas eszközöket: lélegeztető készüléket, nagy beszívó képességű maszkot, zsebkendőt, gézt, ruhadarabokat és hasonlókat,
- a szem védelmére készítsen elő a munkavédelmi szemüveghez hasonlókat, vagy zsebkendőket, ruhadarabokat és hasonlókat,
- ha szükségessé válik az evakuáció, családtagjai részére készítsen elő eső- és viharkabátokat, vízhatlan műanyag ruhát, kesztyűt, csizmát, magas szárú cipőt.

Az alábbiakat is fontos tudni:

- étkezéshez csak a házban, lakásban vagy az óvóhelyen található ételmezt fogyassza,
- ne igyon vezetékes vizet,
- ha lehetséges, mielőtt a házba menne, zárja le az összes nyílást azokon a létesítményeken, ahol a jószág tartózkodik és védje meg az ivóvíz-forrásokat (kutakat),
- a jószágot az illetékes szolgálat utasításai szerint etesse, semmiképpen a szabadban található takarmánnyal,
- ne engedje a jószágot a legelőre.

Őrizze meg nyugalmát, ne essen pánikba!

Kísérje figyelemmel az illetékes szolgálat és a tévé utasításait és szerintük járjon el!

TERRORIZMUS

Az Egyesült Államokban, Angliában, Japánban, Spanyolországban, Indonéziában és Oroszországban történt terrortámadások példái arra mutatnak rá, hogy a terrorcselekmények következményeivel való szembesülésre hosszú távon előkészülő nagy rendszerek sem mentesek a rendszer működésében előforduló hiányosságoktól, amelyek leginkább a meglepetés és a sok hatásának következményei. A Szerbiához hasonló országokban, ahol a rendkívüli eseményekre való egységes reakálási rendszer alapjait csak most vetik meg, még nagyobb a mulasztási lehetőség.

A terrorcselekmények következményein, az emberáldozatokon túlmenően, nagy anyagi károk is értendők, amelyeket nagyon gyorsan kell szanálni, egyes esetekben a túlélők felkutatásával egyidejűleg végzik. Nagyon fontos a helyi önkormányzatok egészségügyi és közmű szolgálatainak működése. A terrorcselekmények következményeinek szanálása során a legfontosabb a gyorsaság és a hatékonyság, különösen, ha a támadás emberáldozatot is követelt, valamint a fertőző betegségek terjedése lehetőségének csökkentése céljából. Értelemszerűen, a terület szanálási terve a rendkívüli helyzetekben való reakálási tervek szerves része.

Mit tehet egy terrortámadásra való felkészülése érdekében?

Meg kell állapítania, melyek környezetében a potenciális veszélyek és a kár lehetséges mérete. Ezt követően beszéljen róla a családtagokkal, szomszédokkal és a helybeliekkel. Közös dolgozzák ki az evakuációs tervet és határozzák meg a terrortámadás esetén szükséges teendőket.

A jobb felkészülés érdekében:

- ki kell dolgozni a sürgős esetekben alkalmazott kommunikációs tervet,
- ki kell jelölni a közös gyülekező helyet,
- elő kell készíteni tartalékokat és felszerelést otthonuk sürgős elhagyásának esetére (gyógyszerek, iratok, pénz, víz, takarók, élelmiszer, sátor, elsősegélycsomag, elemlámpák...),
- át kell tekinteni és össze kell hangolni a napközök, iskolák és a munkahelyek evakuációs terveit.

Utasítás, hogyan kell viselkedni terrortámadás után:

- maradjon nyugodt és várjon türelmesen,
- hallgassa a rádiót és a tévét, hogy friss információkhoz és az illetékes szolgálatok utasításaihoz jusson,
- kísérelje figyelemmel az illetékes szolgálatok utasításait,
- ha a támadás a közelben történt, részesítse elsősegélyben a sérülteket,
- ha a támadás a közelben történt, ellenőrizze a kár nagyságát, használjon elemlámpát, ne gyújtson gyertyát, gyufát, de ne kapcsolja be a villamosági készülékeket sem,
- ellenőrizze, vajon keletkezett-e tűz és szivárog-e a gáz,
- kapcsolja ki a károsodott készülékeket,
- gondoskodjon a házi kedvencekről és a jószágról,
- ellenőrizze közvetlen környezetét és részesítse a sérülteket elsősegélyben.

Evakuáció esetén:

- öltözzön fel melegen – nadrág, meleg dzseki, megfelelő cipő, hogy a lehető legjobban megvédje magát,
- a házi kedvenceket vigye magával – ne hagyja a házban,
- zárja be a házat,
- az illetékes szolgálatok által kijelölt útirányokon közlekedjen.

Evakuáció: Ha az illetékes szolgálatok elrendelik, hogy hagyja el otthonát, ennek biztos alapos oka van, és azonnal követnie kell az utasításukat. Kísérje figyelemmel a rádió és a tévéállomások műsorát, információ-szerzés és az illetékes szolgálatok utasításainak céljából.

Szélsőséges időjárási viszonyok

Nagy hőség – hőguta

A hőguta a termikus stressz-állapot egyik legsúlyosabb formája. Ez az állapot a megemelkedett külső hőmérséklet és a levegő megnövekedett nedvességtartalma, valamint kimerítő munka következtében lép fel. Miután a szervezetet fokozott mértékben éri a meleg, rövid időn belül (10-15 perc alatt) hirtelen 41° fölé is emelkedhet a testhőmérséklet.

A hőguta tünetei:

magas testhőmérséklet (40°C felett)

- száraz és forró bőr
- légzési zavarok
- felgyorsult szívverés (160-180 dobbanás egy perc alatt)
- alacsony vérnyomás
- szédülés, fejfájás, fáradtság
- émelygés és hányás, görcsök, bizonytalan járás
- eszméletvesztés és
- megszűnik az izzadás.

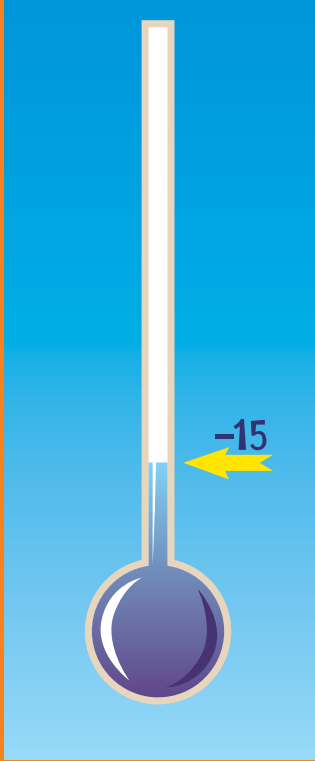
Ha valakinél hőguta tünetei észlelhetők, minél rövidebb időn belül csökkenteni kell a testhőmérsékletét és elsősegélyben kell részesíteni.

Mit kell tenni?

- A hőgutát szenvedett személyt lehűtött helyiségbe vagy árnyékba kell helyezni.
- Le kell róla vetni felesleges ruházatát.
- Hideg vízben mosdatva le kell hűteni és légáramlatra kell helyezni.
- Meg kell itatni koffein- és alkoholmentes itallal, ha eszméleténél van.

A hőguta nagyon hasonló a napszúráshoz, azzal a különbséggel, hogy nem feltétlenül a napon való tartózkodás következménye. Alapvető megelőzőként az éghajlati viszonyoknak megfelelő öltözködést javasolunk – világos színű természetes anyagból készült ruhát, rendszeres vízfogyasztást, hűtést stb.

Nagy hideg – hóviharak és fagyok

Erős havazások, nagy hideg, és alacsony hőmérsékleten hosszú ideig való tartózkodás egyeseknél hipotermiát idézhet elő, megbéníthatja a közösség életét és működését (az áram- és vízellátásban, valamint a közlekedés szünetelése és hasonló).

Általános utasítások:

- szerezzen be elegendő mennyiségű tüzelőanyagot és élelmiszert,
- készítse elő a tranzisztort tartalék elemekkel, áramszünet esetére,
- fűtse be a házat és maradjon bent, ha ez lehetséges,
- ne engedje ki a gyermekeket felügyelet nélkül,
- öltözzön megfelelő ruhába és lábbelibe.

Ha valakinél hipotermia (kihülés) tünetei jelentkeznek:

- helyezze el meleg helyen,
- öltöztesse át száraz ruhába és egész testét csavarja be plédbe,
- először testének középső részét melegítse fel,
- itassa meg meleg itallal,
- részesítse elsősegélyben,
- minél rövidebb időn belül szállítsa el egészségügyi intézménybe.

Utasítások hóvihar esetére

- Kapcsolja be a rádiót és a tévét, hogy értesüljön az időjárási viszonyokról vagy fontos információkhoz jusson.
- Takarékoskodjon az üzemanyaggal és a tüzelővel.

Utasítások hóvihar esetére, ha szabadban tartózkodik:

- menjen biztonságos helyre, ne maradjon a hóviharban,
- védje meg érzékeny testrészeit (arcát, kezét, lábát),
- ruhája legyen száraz,
- figyelje megjelennek-e fagyások,
- figyelje a hipotermia jeleit: vacogás, kimerültség, álmoság, emlékezőképesség elvesztése, dezorientáltság és akadozó beszéd,
- ha járművet kell vezetnie, használjon láncot, utazzon nappal és tájékoztassa rokonait/ barátait a választott útirányáról,
- kerülje a magas szerkezeteket, magas fákat, kerítéseket, telefon- és villanyvezetéseket.

Fagy

Vezessen óvatosan, különösen ott, ahol jégréteg képződött. Előre tájékozódjon az útviszonyokról és gondoskodjon téli felszereléséről – gumiabroncs láncok – a csúszás megelőzésére. Ha gyalog közlekedik, vegyen fel megfelelő lábbelit és legyen óvatos, hogy elkerülje a sérüléseket a csúszós utakon, járdákon. A háza vagy üzlete előtti járdát tisztítsa meg a jégtől és a hótól. Szedje le a jégcsapokat és a havat a háztetőről és az erkélyekről.

Viharok és villámcsapások

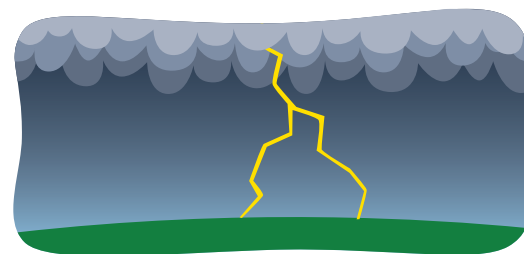
A viharok idején veszélyesek az erős szelek, a bőséges csapadék, a villámcsapások és az esetleges jégverés.

Ha nagy vihar idején zárt helyen tartózkodik, tegye meg az alábbiakat:

- biztosítson minden olyan létesítményt, amely az erős szélből elrepülhet, anyagi kárt vagy a lakosság sérülését okozhatja,
- biztosítsa az ablakokat és a külső ajtókat, és csukjon be minden belső ajtót,
- ne nyúljon a konyhai és fürdőszobai vízcsapokhoz, radiátorokhoz és egyéb fémtárgyakhoz, ugyanis vezetik az áramot.

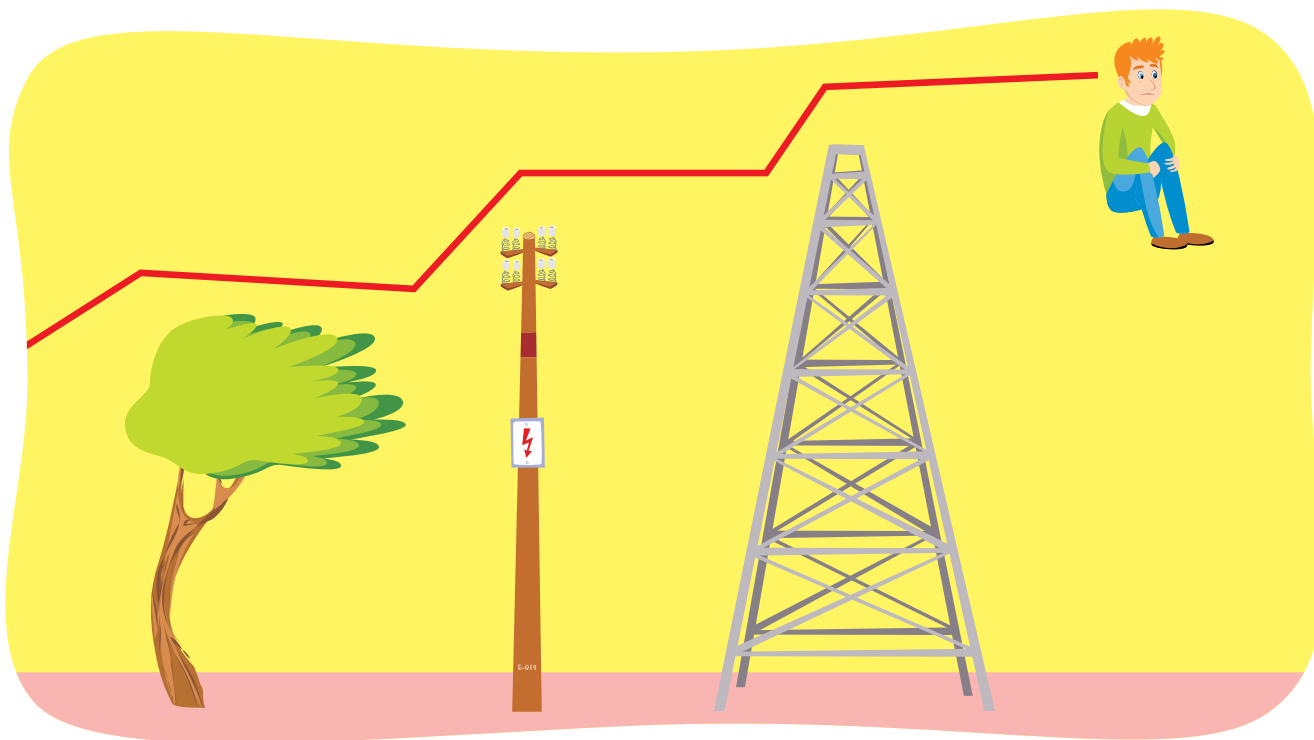
A vihar távolságát az alábbi módon becsülheti fel:

- számlálja meg a villámlás és a mennydörgés között eltelt másodperceket,
- a kapott számot ossza el hárommal, az így kapott szám a tomboló vihar helyétől kilométerekben kifejezett távolság.

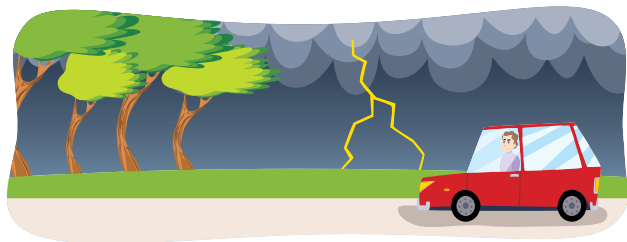
A távolság indikatív, hiszen a vihar igen gyorsan övezete fölé érkezik, ezért előtte tegyen meg minden szükséges lépést. Jegyezze meg! A biztonságnövelő intézkedések csökkenthetik az esetleges károkat és veszteségeket. A légköri csapások veszélyesek, kiszámíthatatlanok, a biztonság soha sem teljes körű.

Ha szabadban tartózkodik, tartsa be az alábbi utasításokat:

- távolodjon el minden magas szerkezettől (árboc, oszlop, torony), figyelemmel arra, hogy a biztonságos távolság a szerkezet magasságával arányos,
- kerülje a magas építményeket, magas fákat, telefon- és villanyvezetékeket,
- keressen menedéket épületben vagy gépkocsiban, ha erre nincs lehetősége, üljön le a földre,
- kerülje az épületeket és gépkocsikat, amelyekben nem találhat menedéket,
- ha erdőben tartózkodik, alacsony fák ágai alatt keressen menedéket – soha ne álljon magas fa alá a szabadban.

- kerülje az erdő és a nyitott térség közötti határt, inkább menjen be az erdőbe,
- kerülje a szabad mezőket, domb- és hegytetőket, vízpartokat, árkokat vagy egyéb nedves helyeket,
- ne keljen át vízen, ne ússzon,
- ne tartson a kezében esernyőt vagy egyéb fém áramvezetőket (golfütő, horgászbot és hasonlókat),
- kerülje a fémlétesítményeket, kerékpárokat, tábori felszerelést és hasonlókat,
- ne álljon, guggoljon vagy legalább hajoljon le, ne érintse kézzel a talajt, ha csoportban van, 5 méter távolságot tartsanak egymás között.

Ha a vihar idején gépkocsiban tartózkodik:

- a gépkocsit állítsa le az út mentén, távol a villanyvezetékektől és fáktól, amelyek ráeshetnek,
- maradjon a gépkocsiban, kapcsolja be a helyzetlámpákat, amíg a vihar el nem múlik,
- csukja be a gépkocsi ablakait és ne nyúljon a kocsiban levő fémtárgyakhoz,
- kerülje az áradásveszélyes utakat.

Fel nem robbant lőszerek

A térségünkben zajlott harci cselekmények következményeinek egyike a hátramaradt, fel nem robbant hadi anyag. Fel nem robbanásuknak különféle okai lehetnek: műszaki-technológiai, szabálytalan használat, a gyújtózsínór beragadása (a szerkezet iniiciális része) stb.

Fennáll annak a veszélye, hogy a fel nem robbant szerkezetek több évtized után égnek el vagy robbannak fel.

Az effajta robbanások veszélye miatt a fellelt robbanószerkezeteket nem kell bántani, kiásni, elmozdítani, elrejtteni, önkényesen eltávolítani (kútba, csatornába, folyóba, tóba vagy hasonló helyre dobni) vagy elásni, szétszerelni, felgyújtani stb. Ha a fenti utasítások szerint jár el, hozzájárul a biztonság növeléséhez, az életet és egészséget veszélyeztető kockázatok csökkentéséhez, mind a maga, mind pedig a legközelebbi polgártársai, élet- és munkakörnyezete tekintetében egyaránt.

Azonnal hívja a rendőrséget a 192-es telefonszámon vagy az értesítő központot az 1985-ös számon, mutatkozzon be és mondja el, honnan érkezik a hívás, mondja el, hogy mit talált, írja le a tárgy külsejét, van-e település a közelben és veszélyezteti-e a lakosságot.

Utasítások, ha fel nem robbant lőszert talált

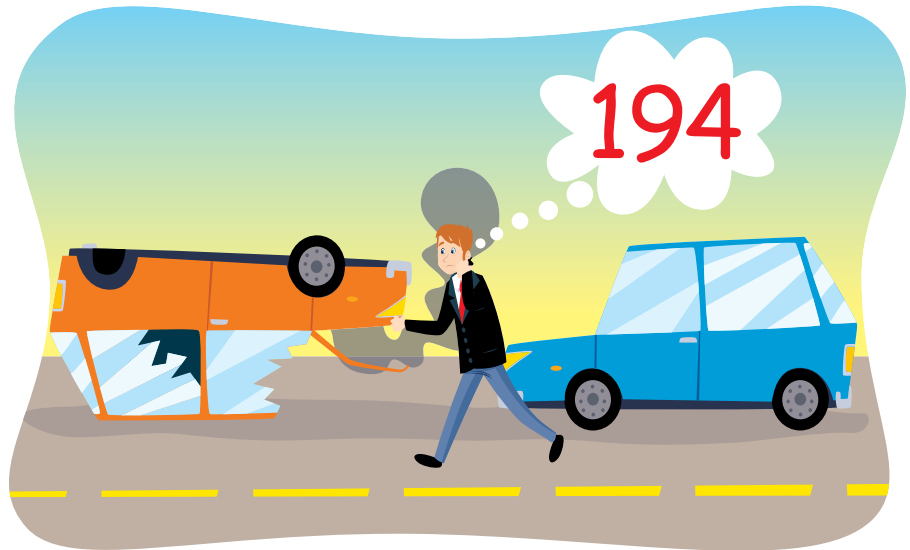
- **Ne nyúljon hozzá!**
- **Ne mozgassa el!**
- **Ne rázza!**
- **Ne ütögesse!**
- **Ne dobálja!**
- **Ne szerelje szét!**
- **Ne dobja tűzbe!**
- **Jelölje meg!**
- **Jelentse be!**
- **Biztosítsa!**

Közlekedési balesetek

Polgárok megelőző eljárásai

Az esetleges balesetek kockázatának csökkentése érdekében, utazás előtt tájékozódjon az időjárási és a közúti viszonyokról, a kiválasztott útvonalon zajló munkálatokról és az úton felmerülhető egyéb problémákról.

- Közlekedési baleset esetén elsőbbség a veszélyeztetett személyek mentése.
- Értesítse a sürgősségi szolgálatokat – a rendőrséget a 192-es, a tűzoltó-mentő egységeket a 193-as, az egészségügyi mentőszolgálatot a 194-es telefonszámon.

Polgárok operatív eljárásai a baleset helyszínén

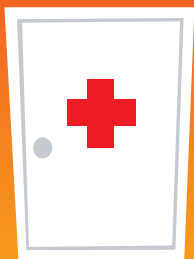
- Gépkocsi, autóbusz, vasúti és egyéb közlekedési baleset esetén azonnal hívja az illetékes szolgálatokat az alábbi telefonszámokon: 1985, 192, 194, 193.
- Fordítson külön figyelmet arra, hogy a balesetben szereplők közül szállított-e valaki veszélyes, gyúlékony vagy radioaktív anyagot, hogy az illetékesek tudják, veszélyezteti-e még a biztonságot a kifolyt, elfolyt anyag vagy egyéb.
- Biztosítsa és jelölje meg a baleset helyszínét újabb baleset megakadályozása céljából, kapcsolja be a világító jelzést, és szükség esetén kísérelje meg eloltani a tüzet a kéznél lévő eszközökkel.
- A sérült személyt nem kell elmozdítani, kivéve, ha veszély miatt kell máshová helyezni.
- A sérültet részesítse elsősegélyben, helyezze a földre (vesse hátra a fejét és tegyen a feje alá valamit, dzsekit, plédet, kabátot...), fordítsa oldalt, tegye lehetővé számára a szabályos légzést és állítsa meg a vérzést.
- Ha a baleset közelébe kerül, csatlakozzon a sérültek közvetlen mentésébe. Ne essen pánikba, mert akadályozza a mentési akcióban. A veszélyeztetett és sérült személyek, valamint az anyagi javak mentését idejében és lelkiismeretesen végezze.
- Ha közlekedési eszközzel ér a baleset helyszínére, az elsősegélynyújtást követően lásson hozzá a sérülteknek a legközelebbi egészségügyi intézetbe szállításához, hogy teljes orvosi ellátásában részesüljenek.
- A helyszínen várja meg a sürgősségi szolgálatokat – ne távozzon el, kivéve ha valakit elsősegélyben részesít vagy sérült személyt szállít – kísérje őket a sérültekhez, kövesse az illetékes hivatásos szolgálatok utasításait és ne akadályozza őket feladatuk végzésében.

Elsősegélynyújtás

Elsősegélynyújtási eljárások:

- sürgős életmentő intézkedések megtétele
- segélyhívás
- elsősegélynyújtás
- egészségügyi elsősegély- szolgálat beavatkozása
- kórházi ellátás.

Hívja a
194-es
telefonszámot!

A sérült vagy hirtelen megbetegedett személynek való elsősegélynyújtás célja az életmentés, a tartós következmények megakadályozása, a gyógykezelés lerövidítése és az egyén gyors felépülése.

E cél sikeresebben érhető el, ha összekapcsolt tevékenység jön létre valamennyi elsősegélynyújtó között.

Az életmentő sürgős intézkedések közé tartozik: a baleset helyszínének biztosítása, megjelölése és a sérültek újabb sérülésektől való megvédése, valamint elsősegélynyújtásban részesítése, illetve:

- az eszméletlen személy stabil oldalhelyzetbe fektetése,
- az eszméletlen, életjelet nem adó (nem lélegzik, a szíve ne dobog) személy élesztése és
- a vérzések elállítása.

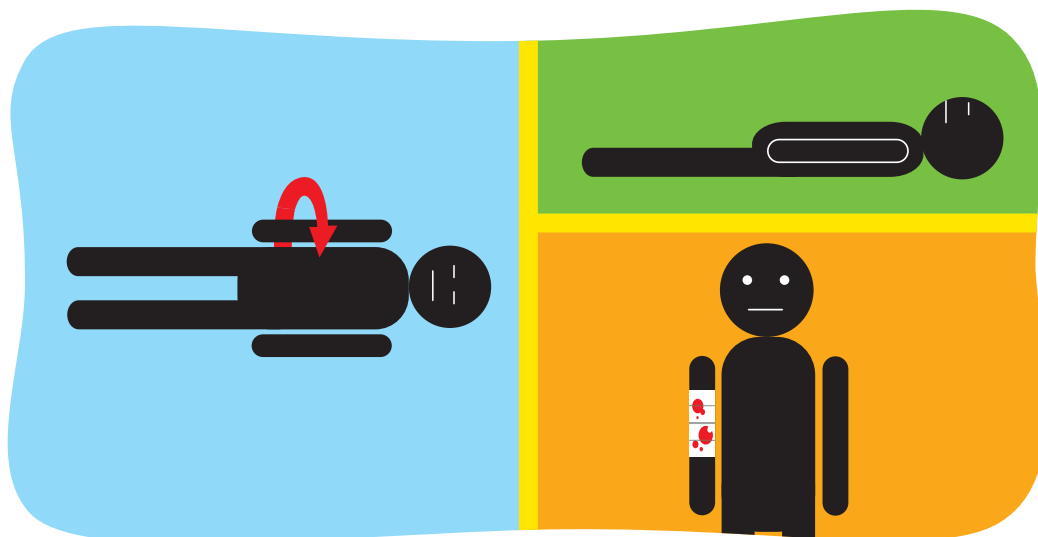
Az elsősegélynyújtás során az csomagban található eszközöket és egyéb kéznél levő eszközöket kell használni.

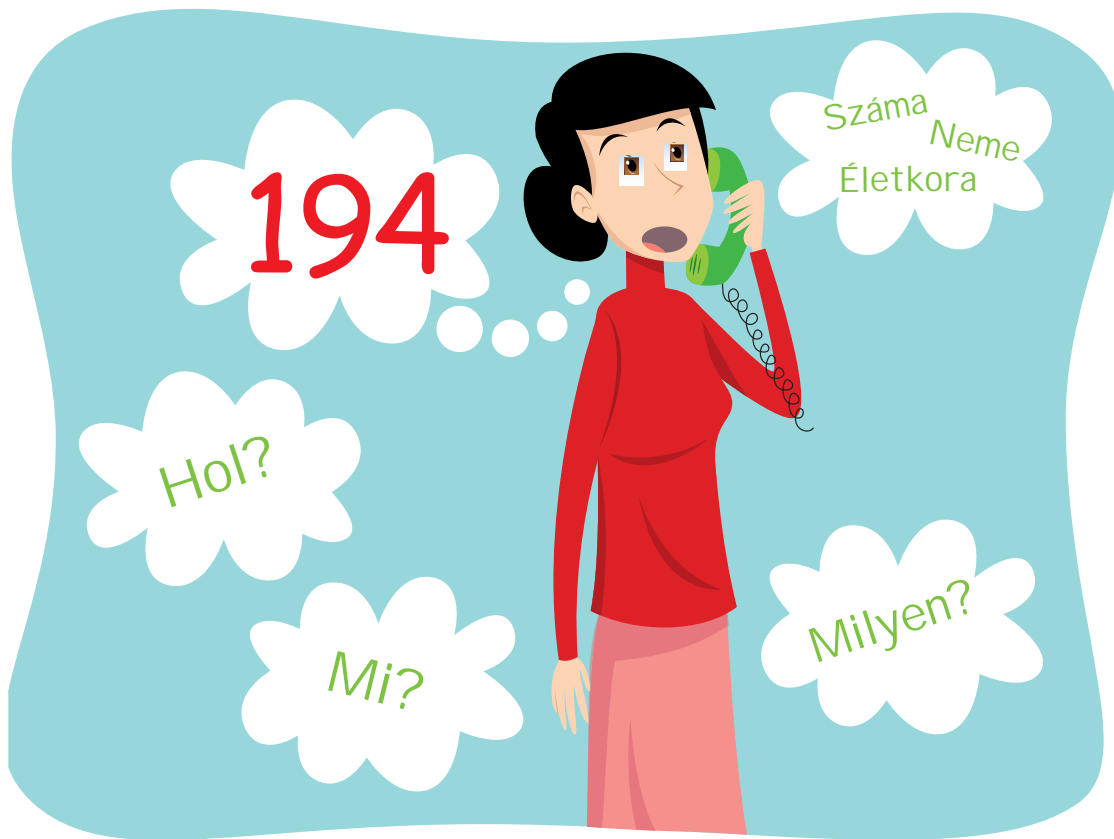
Az elsősegélynyújtáshoz az alábbiakra van szükség:

1. Elsősegélycsomag az alábbi tartalommal:

- **individuális első kötszer egy párnával (12 cm x 10 cm), 1 db;**
- **kalikó kötszer – beszótt szélekkel (8 cm x 5 m), 2 db;**
- **kalikó kötszer – beszótt szélekkel (2,5 cm x 5 m), 1 db;**
- **steril géz (1 m), 2 darab;**
- **steril géz (1/2 m), 2 darab;**
- **steril géz (1/4) egyenként csomagolt (80 cm x 25 cm), 4 db;**
- **vazelinnal átitatott géz (10 cm x 10 cm), 2 db;**
- **ragtapasz, 2 darab**
- **adhesive kötszerek – ragtapasz (10 cm x 8 cm) 2 db;**
- **háromszög kendő kötés (100 cm x 100 cm x 140 cm, sűrűsége 20 x 19), 5 db;**
- **egészségügyi vatta, 10 dkg;**
- **kesztyű, egyszeri használatra, 5 pár;**
- **görbe olló, 1 darab;**
- **biztonsági tű, 5 db;**
- **egyszeri használatú mesterséges lélegeztető maszk, 2 db;**
- **hőszigetelő alufólia, 1 db.**

- ### 2. kéznél lévő dekontaminációs anyag
- **szóda-bikarbóna.**

Elsősegélynyújtás

Amíg az elsősegélyre várakozik, folyamatosan kísérje figyelemmel a sérült egészségi állapotát, ne hagyja el a helyszínt, és a feltétlenül szükséges elsősegélynyújtási eljárások mellett, tartsa be az alábbi szabályokat is:

- ne okozzon bajt,
- ne tegyen annál többet, mint ami elvárható.

Segélyhívás

Azonnal hívja fel a mentőszolgálatot a 194-es telefonszámon. Ha már más is hívta a szolgálatot, kérdezze meg tőle, hogy felvették-e a hívását.

A mentőszolgálatnak mutakozzon be és hangsúlyozza, hogy a baleset helyszínén már elsősegélyben részesíti a sérülteket, az illetékes személynek adja meg a telefonszámát, és az alábbi adatokat:

- a baleset helyszínét,

- mi történt:
 - írja le a baleset fajtáját és súlyosságát, az esetleges tűz-, víz- és gázveszélyt, mérgező anyagok és különleges időjárási körülmények veszélyét,
- a sérültek számát, nemét és hozzávetőleges életkorát,
- milyen sérülésekről van szó mérje fel a sérülések fajtáját, a betegség jellegét és a sérültek állapotát.

Várja meg a további utasításokat vagy kérdéseket. Erősítse meg, hogy az utasításokat megértette. A beszélgetést az elsősegélyszolgálat operátora fejezi be.

Ha az elsősegély-szolgálat nem jöhet a helyszínre, szervezze meg a megfelelő szállítást a legközelebbi egészségügyi intézményig.

Elsősegélynyújtásával nem csupán a sérüléseket látjuk el, hanem lelki támogatásban is részesítjük a személyt, akit a sérülések pszichikailag és érzelmiileg is jelentős mértékben megráztak. Bátorítsa a sérültet!

Zárószó

A rendkívüli helyzetekben való viselkedésre vonatkozó útmutatót tartja a kezében, amely segít a rendkívüli helyzetekben való reagálási terv kidolgozásában. Ezzel szólítjuk meg, hogy megismerkedjen a védelem és a mentés alapelemeivel, melyek segíthetnek, hogy a mindennapi életet jobbat és biztonságosabbat tegye családjá számára, lakhelyén és munkahelyén egyaránt. Az Útmutatóban szereplő összes információ világszerte elfogadott tudományos ismereteken, és e terület kutatási eredményein, továbbá az elmúlt években a hazánkat sújtott különféle katasztrófák során szerzett tapasztalatainkon alapul.

Az volt a szándékunk, hogy közre adjuk a rendkívüli helyzetekben való viselkedéssel kapcsolatban hasznos alapvető információkhoz való egyszerű hozzáférést, és ami még fontosabb, hogy már rendelkezzen velük még mielőtt bekövetkezne a katasztrófa. Gykezettünk az Útmutatóba belefoglalni a hazánkat fenyegető esetleges veszélyeket is. Egyes ismertett katasztrófák és rendkívüli helyzetek nem gyakoriak és kevésbé veszélyesek, mégis érdemes áttanulmányozni és ismereteket szerezni róluk.

Úgy ítéljük meg, tudja, hogy se nem bölcs, se nem hasznos döntés figyelmen kívül hagyni a kockázatokat, úgy tenni, hogy a természeti katasztrófák és egyéb veszélyek nem hathatnak ránk. Sokkal hasznosabb, ha ismereteket szerzünk minden olyan eseményről, amely velünk megtörténhetnek, hogy képesek legyünk idejében és kellőképpen reagálni a rendkívüli helyzetekben.

Reméljük, hogy az alapvető koncepció világos: minden egyes polgár a védelmi rendszer és a rendkívüli helyzetekben való mentés alanya. Pontosabban, aki tudja, hogyan kell viselkednie az életére nézve kockázatot jelentő helyzetekben, legyen az bármilyen kockázat is, hozzájárul saját és családjá biztonságához, ezen túl pedig megkönnyíti a mentőszolgálatok munkáját.

Biztosak vagyunk benne, hogy az Útmutató segít Önnek, hogy felkészüljön és a legjobb módon tervezze meg, hogyan reagáljon a különféle váratlan és rendkívüli események esetleges következményeinek csökkentésében.

Jegyzetek

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Sürgősségi szolgálatok telefonszámai

Tűzoltó-mentőszolgálat **193**

**Sürgősségi
mentőszolgálat** **194**

Rendőrség **192**

**Köztársasági Értesítő
Központ** **1985**

**Európai szám rendkívüli
esemény bejelentésére** **112**